

Samouprava

GLASILO ŽUPANSKE ZVEZE V LJUBLJANI

LETO 1937 LJUBLJANA, V SEPTEMBRU 1937 ŠTEV. 6-7

Al. Jagodič:

Občinski blagajniški posli po novem pravilniku.

(Konec.)

Pomen čekovnega računa je ravno v tem, da nima blagajnik ničesar opraviti z gotovino. Zato so tudi vsa vplačila opraviti na ta način, da se strankam izročijo hkrati s plačilnim nalogom čekovne položnice in da se vsa vplačila izvrše na pošti. Če pa bi vendarle kdo plačal v gotovini v roke blagajnika, pa je ves med dnevom vplačani denar zvečer naložiti v čekovni urad s čekovno položnico na bližnji pošti. Občine, ki se tega dosledno drže, nimajo čez noč v blagajni nobenega denarja in tem se ni treba bati vloma. Ker pa se pri eventualno poskušanem vlamu navadno pokvari blagajna ali povzroči druga škoda, se naj občine zavarujejo pri zavarovalnem zavodu proti malenkostni letni premiji.

Občinski denar, naložen v čekovnem uradu, se naj vedno vodi kot gotovina. Vse doklade in trošarine se bodo nakazovale občinam na čekovni urad. Občine ne bodo dobile denarja, temveč obvestilo, da je znesek naložen na njihov račun pri čekovnem uradu. To obvestilo naj smatra blagajnik, kakor da je sprejel gotovino, in je zato znesek vpisati v blagajniški dnevnik med dohodke, čeprav blagajnik denarja ni prejel. Predstavljati si mora, da je denar prevzel mesto njega čekovni urad. Ni pravilno, da občine naložbe v čekovnem uradu vpisujejo med izdatke in dvige med dohodke. V čekovnem uradu naloženi denar se sploh ne sme dvigati, temveč je odrediti izplačila s čekovnimi nakaznicami, na katerih je označiti naslov stranke, kateri se naj denar izplača. Tudi za čekovno izplačilo mora župan izpolniti plačilni nalog. Mesto podpisa stranke na pobotnici je smatrati odrezek čekovnega nakazila. Na robu blagajniškega dnevnika je pod pripombami označiti pri vsakem vplačilu in izplačilu po čekovnem uradu »Ph« in številko ček. izpiskov, ki jih je posebej hraniti, urejene po tekočih številkah. Če se mora stranki, ki se ji je izplačalo po ček. uradu, odtegniti pobotniška taksa ali uslužbenški odnosno prometni davek, je odtegljaje odšteti in nakazati za toliko manj, kolikor znašajo odtegljaji. V blagajniškem dnevniku

se napiše celotni znesek brez odtegljaja, na čekovni nakaznici zmanjšani znesek, razliko pa je vpisati v depozitni dnevnik.

6. Po § 100. zakona o občinah se mora občinsko gospodarstvo vršiti po odobrenem proračunu. Prekoračenja proračunskih postavk niso dovoljena brez odobritve. O tem je bil govor že na str. 21. Župan kot nakazovalec se mora pred izdajo plačilnega naloga v razdelilniku prepričati, ali je še za izplačilo na razpolago dovolj kredita. Če bi bila z nameravanim izplačilom proračunska postavka prekoračena, se plačilni nalog ne sme izdati. Za točno izvrševanje tega predpisa je poleg župana odgovoren tudi blagajnik. V primeru, da župan kot nakazovalec izda plačilni nalog, kljub temu da v proračunu ni več na razpolago kredita, blagajnik tega nakazila po čl. 56. pravilnika ne sme izvršiti, temveč mora plačilni nalog županu vrniti s pismeno pripombo. Če župan svojo izplačilno naredbo ponovi, jo mora blagajnik izvršiti, toda sedaj samo na županovo odgovornost.

Prekoračene proračunske postavke se smejo izplačati šele, ko si je župan kot nakazovalec priskrbel sklep odbora in odobritev nadzornega oblastva. Župan poroča na prvi seji občinskemu odboru, katera postavka v proračunu je že izčrpana, za koliko jo bo treba povečati in od kod se bo vzelo kritje.

Kritje je možno:

- a) iz rezervnih kreditov,
- b) z virmiranjem,
- c) s prihranki v drugih postavkah, ali z več prejetimi dohodki.

a) V prvi vrsti se bodo porabili za prekoračenje proračuna rezervni krediti ali krediti za nepričakovane izdatke v poglavju 17. Ta kredit je namenjen za povečanje pre nizko preeliminiranih proračunskih postavk, izvzemši osebne izdatke, ali pa za izdatke, ki v proračunu sploh niso bili predvideni. V razdelilnik se vpisujejo pod poglavjem 17. samo izdatki, ki v proračunu niso bili predvideni, vsi drugi izdatki, ki so bili v proračunu pre nizko predvideni, pa se morajo porazdeliti v razdelilniku med ostala poglavja. V nobenem primeru se ne more iz poglavja 17. več izdati, kakor znašajo odobreni rezervni krediti. Važno pri tem je določilo čl. 16. pravilnika, da vse te kredite troši občinski odbor brez odobrenja nadzornega oblastva. Ker o teh kreditih odloča občinski odbor samostojno, zato so maksimirani na 2% stvarnih izdatkov v odobrenem proračunu. Vsakemu plačilnemu nalogu iz poglavja 17. je vedno priključiti v izvlečku overovljeni prepis sejnega zapisnika dotične seje občinskega odbora, v kateri je bilo trošenje rezervnega kredita odobreno. Brez te priloge krajevna kontrola teh izdatkov ne bo odobrila.

b) Pod besedo virmiranje v ožjem pomenu besede je razumeti povečanje prekoračene postavke iz neizrabljene druge postavke istega poglavja. Na primer v poglavju 7., ki ima 18 postavk, je že izčrpan kredit za potnine, bo pa predvidoma neizrabljen kredit za najemnine, ali kurjavo pisarne. Prihranki na-

jemnine se lahko porabijo za povečanje izdatkov za potnine. To virmiranje mora skleniti občinski odbor, sklep pa je predložiti v odobritev okrajnemu načelstvu in ne banski upravi. Proračun ubožnega sklada se mora smatrati kot eno poglavje, v katerem so partije in pozicije sorodne postavke, ki jih je dopustno virmirati po sklepu občinskega odbora (občinske uprave) z odobrenjem okrajnega načelstva.

c) Vsa ostala prekoračenja, ki jih ni mogoče kriti niti z rezervnimi krediti, ker so že izčrpani, niti z virmiranjem, se krijejo z naknadnimi ali izrednimi krediti.

Na primer: za ceste je bilo v proračunu odobreno 5000 Din. Ta kredit je že izčrpan, mora pa občina popraviti del ceste, ki je bila poškodovana zaradi plazovja ali povodnji. To popravilo bo stalo najmanj 5000 Din. Postavka za ceste se bo v proračunu prekoračila za 5000 Din. Prekoračenje se bo moralo kriti z izrednim kreditom, ki ga je treba poiskati v razdelilniku. Krije se lahko to prekoračenje ali z več prejetimi dohodki, to so dohodki, ki so bili doseženi preko proračuna ali pa s prihranki v ostalih poglavjih. Če ni niti več prejetih dohodkov, niti prihrankov, bo morala občina gledati, da krije to neodložljivo prekoračenje ali s kratkoročnim posojilom, katerega odplačilo se bo vneslo v prihodnji proračun, ali pa z uvedbo novih davščin po prvem odstavku § 98. zakona o občinah.

O naknadnih kreditih mora sklepati občinski odbor, sklep pa je predložiti v odobritev oblastvu, ki je odobrilo občinski proračun.

Na županskih tečajih so bili izneseni ugovori, češ da so večkrat izdatki tako nujni, da se ne more čakati na sejo občinskega odbora in se mora izvršiti prekoračenje brez odborovega sklepa. V nujnih in neodložljivih primerih določa čl. 25. pravilnika, da odloča o izrednih kreditih občinska uprava v smislu § 85. zakona o občinah. Za te kredite ni potreben naknadni sklep občinskega odbora, mora pa uprava občinski odbor o tem obvestiti zaradi vednosti. Te sklepe tudi ne odobrava banska uprava, temveč okrajno načelstvo. Za nujne primere že zakon sam predvideva pospešen postopek.

Vsako izmed navedenih prekoračenj mora biti v razdelilniku razvidno, in sicer na ta način, da se z rdečilom prišteje postavki (poziciji) znesek, za koliko je bila postavka povečana; hkrati se je sklicevati na postavko, iz katere se je prekoračenje krilo in to postavko je z rdečilom za toliko zmanjšati, kolikor je bilo potrebno za pokritje prekoračenja.

Da je postopanje pravilno, je vsako prekoračenje dokazati z odobritvenim odlokom nadzornega oblastva, pri rezervnih kreditih s sklepom občinskega odbora. Vsak sklep naj bi se glasil na primer takole: Občinski odbor (v nujnih primerih občinska uprava) je sklenil, da se v proračunu za l. ... prekorači partija ... pozicija ... od Din ... na Din ... Razlika Din ... se krije z rezervnim kreditom Din ... iz partije 17 ali z virmiranjem iz partije ... pozicije ...; ali z naknadnim kreditom in sicer s pri-

hrankom v partiji ... poziciji ... v znesku Din ..., ali z več prejetim dohodkom v partiji ... poziciji ... v znesku Din ... — Vsako prekoračenje je treba pojasniti in utemeljiti.

7. *Kontrola nad blagajniškim poslovanjem.* Po čl. 84., točki 4., mora blagajnik vsak mesec zadnjega zaključiti vse blagajniške dnevnik in pomožne knjige (taksni dnevnik, izkaz izdanih živinskih potnih listov, oglednih listov, izkaz podaljšanj in prenosa lastništev, izkaz pobranih trošarin, tehtarin itd.). Pod dohodke in izdatke je potegniti črto in jih sešteti.

Ker je dohodkov vedno manj kakor izdatkov, je čez prazno stran blagajniškega dnevnika potegniti poševno črto in to čez toliko strani, dokler se ne pride v isto višino, v kateri so na nasprotni strani izdatki. V vseh blagajniških dnevnikih je zaključek označiti z besedami: Zaključeno dne ... z dohodki Din ..., z izdatki Din ..., s prebitkom Din ... — Zaključene blagajniške dnevnik podpiseta mesečno župan in blagajnik, trimesečno blagajnik in člani uprave. Prebitek v blagajniškem dnevniku se prenese v naslednji mesec med redne dohodke kot prva postavka (čl. 89. pravilnika). Dosedaj so se prenašali pri zaključkih vedno le celokupni dohodki in celokupni izdatki. Tega po novem pravilniku ni. Da se dobi pregled vseh dohodkov in izdatkov, se naj vodi vsak mesec rekapitulacija na koncu blagajniškega dnevnika.

Vse občine morajo voditi najmanj tri blagajniške dnevnik: za občino, za ubožni sklad in depozitni dnevnik. Nekatere občine imajo razen tega še blagajniški dnevnik sklada ljudskega dela in blagajniški dnevnik tujskoprometne davščine. Mesečni zaključki vseh dnevnikov se prenesejo v posebno tiskovino, tako zvani izpisek blagajniškega stanja, iz katerega se vidi skupni prebitek vseh blagajniških dnevnikov. Ko je ugotovljen skupni prebitek (saldo), je prešteti gotovino v blagajni. Poleg gotovine tvori kritje blagajniškega stanja še naložba v čekovnem uradu po zadnjem izpisku.

Po čl. 87. pravilnika in po § 84. zakona o občinah mora pregledati župan občinsko blagajno vsaki poslednji dan v mesecu in poročati o tem občinski upravi in občinskemu odboru. Občinska uprava pregleda vsake tri mesece stanje blagajne (§ 101. zakona o občinah), ga primerja z računskimi knjigami in pobotnicami ter poda o tem poročilo občinskemu odboru. Vsa ta poročila morajo biti vedno tudi zabeležena v sejnem zapisniku. Občinska uprava se mora pri svojih pregledih prepričati, dali se ni mogoče kje prekoračil proračunski kredit brez odobrenja, dali so pobotnice pravilno kolkovane in davki odtegnjeni ter dali so vsi odtegljaji vpisani v depozitni dnevnik.

Za vsako proračunsko leto je treba 16 izpiskov blagajniškega stanja, in sicer 12, ki jih podpiseta župan in blagajnik, 4 pa, ki jih podpisujejo blagajnik in člani uprave. Izpiske je hraniti kot priložnost blagajniških dnevnikov.

O vseh pregledih je poročati občinskemu odboru na podlagi izpiska. Odboru je poročati tudi o vseh podporah, ki jih je občina

sprejela, in kako so se uporabile. Predložiti je odboru mezdne pole, da se ugotovi pravilnost podpisov in izplačil, in druge obračune. V tem pogledu so bile ugotovljene v nekaterih občinah velike nerednosti, ki so se ponekod končale celo pred sodiščem.

Opustitev mesečnega in trimesečnega pregleda občinske blagajne pomeni nerednost po zakonu o občinah.

Če se pri pregledu blagajne in štetju denarja ugotovi več denarja, ni ta denar last blagajnika, temveč ga je pustiti v blagajni in znesek vpisati v depozitni dnevnik med dohodke. V primeru, da se pozneje kdaj ta višek pojasni, se lahko zopet vpiše med izdatke. Če pa se ugotovi v blagajni primanjkljaj, ga mora blagajnik takoj založiti. Če blagajnik primanjkljaja ne položi, je sestaviti z njim zapisnik in vpisati primanjkljaj v depozitni dnevnik med izdatke na račun blagajnika. Če gre za večji znesek, je zapisnik izročiti sodišču in ga zaprositi za zavarovanje primanjkljaja po veljavnih predpisih (čl. 90. pravilnika).

8. *Stanje in vrednost občinske imovine se morata voditi po čl. 108. pravilnika v inventarni knjigi.* Občinska imovina se deli na nepremično in premično. Nepremično premoženje občine tvorijo zemljišča, hiše, kamnolomi, razne pravice, kakor sejsmske in lovske, premično premoženje pa tvorijo hranilne knjižice, vrednostni papirji, inventar občinske pisarne, uradna knjižnica (zakoniki in uradni listi), kmetijski stroji, cestno in drugo orodje. Vso to imovino naj občine vodijo pregledno in razdeljeno po poglavjih v glavni inventarni knjigi. Kot prilogo k letnemu obračunu pa je med letom sproti voditi *inventarni izkaz*, kamor se sproti vpisujejo vsi iz občinske blagajne plačani inventarni predmeti. Ob vsakem plačilu inventarnega predmeta je zabeležiti na pobotnici številko inventarja kot dokaz, da je dotični predmet vpisan v inventarnem izkazu. Vsak vpis v inventarnem izkazu se takoj prenese v glavno inventarno knjigo. V inventarnih izkazih so vpisani samo predmeti, ki so bili nabavljeni v dotičnem proračunskem letu. To sledi iz 5. odstavka čl. 42. pravilnika.

Po § 92. zakona o občinah mora občinski odbor vsako leto pregledati inventarno knjigo in pri tej priliki ugotoviti, ali so vsi predmeti, ki so izkazani v inventarni knjigi, še pri občini in se niso mogoče porazgubili. Pri teh pregledih so merodajni letni inventarni izkazi, ki jih je pregledala in odobrila krajevna kontrola. Vsi ti izkazi se morajo točno ujemati z glavno inventarno knjigo.

Pregled stanja občinskih dolgov (posojil) se vodi posebej. Za vsako poedino posojilo je priložiti izkazu odobritveni odlok nadzornega oblastva.

9. *O vseh občinskih dobavah, tudi o onih do Din 500.—, odloča občinski odbor*, vrši pa jih župan kot izvršilni organ občinskega odbora. Vsaka nabava mora biti pravilno prevzeta. Prevzem izvrši ali župan sam, ali pa organ, ki ga občinski odbor v to pooblasti. Posebno važen je prevzem pri dobavah gramoza

in drv. Pri prevzemu je treba ugotoviti, ali odgovarjata kakovost in količina predmeta dogovorjenim pogojem in ali je cena primerna. Na vsaki pobotnici, s katero je bila plačana nabava, je označiti sklep občinskega odbora, župan pa mora potrditi s podpisom, da je dobava prevzeta in cena primerna, pri izvršenih delih pa, da je delo v redu izvršeno.

Po čl. 18. odobrenega pravilnika za izvrševanje občinskega proračuna se pobotnicam za dobave, za katere so potrebne tri ponudbe, priložiti tudi te ponudbe in razglas, ki je bil nabit na občinski deski.

Opaziti je, da se pri občinah vsako leto večajo izdatki za pisarniški material, to je papir, kuverte, svinčnike, črnilo itd., nikjer pa ni nobenega izkaza, kako se je pisarniški material rabil in kdo ga je porabil. V bodoče mora voditi blagajnik odnosno tajnik poseben seznam o potrošnji pisarniškega materiala. Dolžnost župana je, da pazi, da se s pisarniškim materialom štedi in da se uporablja res samo za občinske potrebe, ne pa mogoče tudi za privatne namene. Pri tem se je povsem ravnati po pravilniku o potrošnji pisarniškega in drugega materiala, ki je izšel v Službenem listu leta 1952, kos 47. Tiskani naslovi občin na kuvertah in pisarniškem papirju po tem pravilniku niso dovoljeni; kuverte in papir je takoj ob nabavi opremiti z eksibitnim občinskim žigom, da se na ta način prepreči vsaka zloraba.

To so glavna načela, po katerih se mora danes vršiti občinsko blagajniško poslovanje.

Dr. Fran Ogrin:

Promet z nepremičninami.

Uvod.

Kako se vrši odsvojitve in pridobitve nepremičnin v naši državi, določujejo splošni pravni predpisi (o. d. z., zakon o zemljiških knjigah). Ker pa tvorijo zemljišča važen objekt v nacionalnem in socialnem pogledu, izdaja država od časa do časa še specialne odredbe o prometu z zemljišči, ki pomenijo utesnjevanje svobodnega razpolaganja. Take omejitve so obstajale tudi na nekdanjem avstrijskem ozemlju od leta 1915. do leta 1952. Prenos lastnine na kmetijskih in gozdnih zemljiščih potom prodaje je bil mogoč le ob odobritvi posebne zemljiško-prometne komisije. Finančni zakon za leto 1952/53. pa je te omejitve ukinil.

Na novo in deloma dalekosežnejše zemljiško-prometne omejitve pa so bile ustvarjene s finančnim zakonom za leto 1956/57 (ponovitev predmetnih določb obsega finančni zakon za leto 1957/58.) in z uredbo o utesnitvi odsvojevanja nepremične imovine v območju apelacijskega sodišča v Ljubljani z dne 4. septembra 1956. Sl. list št. 592/75, ki ima zakonsko moč.

I.

Obseg omejitev.

Te omejitve so dvojnega značaja:

a) za vse državno ozemlje:

b) za ozemlje naslednjih sodišč v območju ljubljanskega apelacijskega sodišča: Dolnja Lendava, Murska Sobota, Ljutomer, Gornja Radgona, Ormož, Ptuj, Št. Lenart, Maribor, Slovenska Bistrica, Marenberg, Prevalje, Slovenjgradec, Šoštanj, Gornji grad, Vranksko, Konjice, Celje, Kamnik, Tržič, Kranj, Radovljica, Kranjska gora, Brdo, Škofja Loka, Ljubljana, Vrhnika, Logatec, Cerknica, Lož, Kočevje, Ribnica in Velike Lašče.

a) Po § 35., točka 1. odst. 2. finančnega zakona za leto 1936/37. oziroma po § 26., odst. 2. finančnega zakona za leto 1937/38. ne morejo državljani tujih držav* niti z odplačilnimi, niti z neodplačilnimi pogodbami (daritvami) ali volili pridobivati pravico lastnine, posesti in rabe na nepremičninah, ki ležena ozemlju kraljevine Jugoslavije do 50 km od njene meje ali od morske obale brez predhodne odobritve ministrstva za vojsko in mornarico in ministrstva za notranje posle.

Od te prepovedi so med drugim izvzeti naslednji primeri: ako gre za najem zgradb, namenjenih edino za stanovanje; zakonito dedovanje nepremičnin po tujih državljanih; pridobivanje ali raba nepremičnin po tujih državljanih jugoslovanske narodnosti, ki so stalno nastanjeni v gori označenem obmejnem pasu. Ravno tako ostanejo v veljavi ev. predmetne konvencije s tujimi državami (z Italijo). Pravna dejanja, izvedena v nasprotju z gornjimi predpisi, so nična, uradnik ali druge osebe, ki sodelujejo vedoma in zlonamerno pri tem, pa kaznivi (§ 26., odstavek 5.—6. finančnega zakona za l. 1937/38).

b) Za tuje in za naše državljane v gori omenjenem območju apelacijskega sodišča v Ljubljani pa veljajo po že citirani uredbi sledeče odredbe:

1. V formalno-pravnem pogledu.

Prenos lastninske pravice ali več kot 5 letni zakup nepremičnine s pravnimi posli med živimi je mogoč samo po odobritvi pristojne komisije za odobritev prenosa nepremičnin (člen 1.

* Slična omejitev je obstojala že v dobi od 1. aprila 1927 do 1. aprila 1928. Take omejitve imajo tudi nekatere druge države, v Avstriji pa od letos dalje naši državljani sploh ne morejo pridobiti zemljiške lastnine.

uredbe).* Te komisije, ki jih hočem kratko imenovati »zemljiško-prometne komisije«, obstoje kot poseben organ pri vsakem okrajnem sodišču. To so komisije 1. stopnje; pri apelacijskem sodišču pa posluje zemljiško-prometna komisija druge stopnje, ki odločuje o pritožbah zoper sklepe (odločbe) prvostopnih komisij. Pritožbe je vlagati v 15 dneh pri predsedniku prvostopne komisije.

Prvostopno komisijo sestavljajo starešina okrajnega sodišča ali od njega odrejeni sodnik kot predsednik, zastopnik občnega upravnega oblastva 1. stopnje ter predsednik občine ali po občinski upravi imenovani član te uprave. Drugostopno komisijo pa tvorijo predsednik apelacijskega sodišča ali od njega odrejeni apelacijski sodnik kot predsednik ter zastopnika kr. banske uprave in banskega sveta.

Komisija je sklepčna, ako je navzočen razen zastopnika sodišča vsaj še en član, ter sklepa z večino glasov. Pri enakosti glasov odločuje predsednikov glas. Vendar pa ima vsak član, ki je glasoval zoper odobritev, pravico, zahtevati na seji, da se predloži predmet drugostopni komisiji v odločitev. Postopek sam (vlaganje in reševanje prošelj) je razviden iz izvajanj pod II.

2. Odredbe materialno-pravnega značaja.

Člen 3.

Zahtevano odobritev je dati, če temu ne nasprotujejo določbe členov 4. in 5. uredbe, zlasti pa:

1. če se proda celo kmečko posestvo kot samostojna gospodarska enota in če ga bo kupec sam obdeloval;
2. če se z nakupom poveča kmečko posestvo.

Člen 4.

Komisija zavrne prošnjo za odobritev prenosa lastninske pravice ali oddaje nepremičnine v zakup, če nasprotuje dotični pravni posel občnim državnim interesom.

Člen 5.

Prenosa lastninske pravice ali oddaje nepremičnin v zakup ni odobriti:

1. če kupuje kupec zemljišče v spekulativne namene;
2. če se kupujejo kmečka posestva ali njih deli zato, da bi se ustanovila ali povečala veleposestva;
3. če bi odobritev nasprotovala interesom državne obrambe.

---

* Kdaj pa ta odobritev ni potrebna, določuje čl. 2. uredbe. To so primeri, ko je nepremičnina določena v namene narodne obrambe, državne uprave, banovinske ali občinske samouprave ali javnega prometa. Te odobritve tudi ni treba za prenos lastninske pravice na nepremičninah v primerih, nastalih iz likvidacije agrarne reforme, ki jih našteva ta člen.

Oddaje nepremičnine v zakup ni odobriti, če bi šla oddaja v zakup za tem, da se obidejo predpisi te uredbe, veljavni glede prenosa lastninske pravice na nepremičninah.

Ako premotrino materialno-pravne določbe uredbe, vidimo, da so nekatere določne (ograničene), besedilo drugih pa je nejasno, tako da je potrebna interpretacija oziroma ustvaritev prakse (judikature). Sem spadajo zlasti pojmi »kupovanje v spekulativne namene«; »pravni posel nasprotuje občnim državnim interesom oziroma interesom državne obambe.«

Nakup je smatrati izvršen v spekulativne namene, ako je nedvomno, da kupec kmečkega posestva ne bo sam obdeloval, ali ako ne gre za povečanje kmečkega posestva, ki ga kupec že obdeluje; dalje je smatrati, da gre za nakup v spekulativne namene v vseh primerih, ko ne gre za zavarovanje lastnih interesov (upnik poravna z nakupom zemljišča — ev. na javni dražbi — svojo terjatev), marveč za to, da se zemljišče dalje proda (z dobičkom). Vendar sem pa mnenja, da se določba o prepovedi spekulativnih nakupov spričo v čl. 3. uredbe izražene tendence nanaša samo na kmečka posestva. Kaj je kmečko posestvo, tega uredba ne pove. Kot kmečko posestvo bi se moglo označiti ono posestvo, ki služi po svoji sestavi in obsegu le preživljanju družine, ki ga obdeluje. Seveda more biti tudi nakup samostojnih hiš, torej brez agrarne zemlje, posebno stavbnih parcel, izvršen v spekulativne namene. Toda tak nakup ne spada pod udar predmetne uredbe, pač pa je v danem primeru morda v nasprotju z drugimi zakonskimi določbami (prikrajšanje nad polovico vrednosti).

Kdaj pa nasprotuje pravni posel občnim državnim interesom oziroma interesom državne obrambe, o tem presojaajo zemljiško-prometne komisije po prostem preudarku. Vendar pa se je ustvarila o tem že precej trdna praksa. Iz stilizacije čl. 4. in 5. (prvi del prvega odstavka) uredbe pa je izvajati, da je uporabljati te določbe na vse nepremičnine brez razlike njih kvalifikacije.

Kar je tu navedeno o veljavnosti materialno-pravnih določb glede nakupa nepremičnin, velja tudi glede njih zakupodaje.

II.

Postopek pri pridobivanju in zakupodaji nepremičnin.

Izvajanja pod I. kažejo, da se lastninska pravica (zakupodajna pravica) na nepremičninah ne pridobi zgolj na osnovi pravnega naslova, ki je po občnem državljskem zakonu (o. d. z.) predviden za pridobitev lastninske pravice na zemljiščih (pogodba, oporoka, volilo oziroma prisojilna listina o tem) ter zadevne prošnje, ki jo je vložiti pri pristojnem sodišču kot zemljejknjižnem uradu, marveč da je za to potrebno še naslednje postopanje:

a) Tuji državljan mora, ako naj pridobi v označenem 50 km pasu lastninsko ali rabno pravico na nepremičninah na osnovi pogodbe ali volila izposlovati predhodno načelno odobritev ministrstva za notranje posle, ki se daje le sporazumno z min. za vojsko in mornarico.* V ta namen je nasloviti na prvoimenovano ministrstvo posebno prošnjo, ki ji je priložiti listino, ki dokazuje pravni naslov, in po možnosti npravstveno izpričevalo oziroma oris odnosa tujega državljana do naše države. Prošnjo je sicer utemeljiti še z razlogi, ki govore za pridobitev zemljiške lastnine (rabe) po inozemcu v naši kraljevini, vložiti pa jo je pri sreskem načelstvu oziroma pri državnem krajevnem policijskem oblastvu (upravi policije v Ljubljani, predstojništvu mestne policije v Mariboru ali Celju, pri policijskem komisariatu na Jesenicah), v čigar območju leži zemljišče. Ako ministrstvo izda zaproseno dovoljenje, je postopati nadalje tako, kakor je predpisano za naše državljanke, ki hočejo pridobiti v že imenovanem območju apelacijskega sodišča na temelju pravnih poslov med živimi lastninsko ali zakupodajno pravico (za več kot 5 let) na nepremičninah.

b) Postopanje za naše in tuje državljanke. Preden more jugoslovanski državljan ali inozemec vložiti pri pristojnem sodišču prošnjo za zemljejknjižni vpis, mora izposlovati od zemljiško-prometne komisije odločbo (sklep), da se prenos lastnine v smislu uredbe odobri. To dovoljenje je (v izvorniku ali v overovljenem prepisu) priložiti prošnji za vpis v zemljiški knjigi, tuji državljan pa mora priložiti še načelno odobritev ministrstva (člen 16. uredbe). Dokler nima te, tuji državljan prošnje sploh ne more vložiti. Ako bi jo pa vendarle vložil, bi jo morala zemljiško-prometna komisija kot preuranjeno (nedopustno) zavriniti. To pa ne velja za primere, ako tuji državljan dokaže, da zanj taka načelna ministrska odobritev po veljavnih predpisih ali mednarodnih konvencijah ni potrebna

Če se zaproseno dovoljenje po prvostopni zemljiško-prometni komisiji odreče, je možna pritožba na drugostopno komisijo, ki odločuje dokončno. Ako ta prvostopno odločbo potrdi, se vpis v zemljiški knjigi sploh ne more izvršiti.

Za doseg dovoljenja se je obrniti na komisijo pri onem okr. sodišču, v čigar območju leži nepremična imovina. Prošnjo je utemeljiti s tem, da so dani razlogi za odobritev v smislu čl. 3., točka 1. in 2. uredbe, oziroma tudi z navedbo in morebitnimi dokazili, da ni pomisleka zoper dovoljenje po čl. 4. in 5. uredbe. Utemeljitev prošnje v tem smislu je potrebna tudi pri tujih državljanih, ker more komisija dovoljenje za prenos lastninske pravice ali potrditev zakupodaje odreči na osnovi čl. 3. ali 5., točka 1. in 2. uredbe, brez ozira na to, da je ministrstvo, upoštevajoč določbe čl. 4. in 5., točka 3. uredbe, načelno odobritev že izdalo.

* Taka odobritev v primeru prenosa lastninske pravice po oporoki ni potrebna, v kolikor bi dotična oseba imela pravico do tega tudi kot zakoniti dedič.

III.

Zaključna beseda.

Ker se ne more vnaprej vedeti, ali bo poklicana komisija izdala zaproseno predmetno dovoljenje, ki omogočuje zemlje-knjižni vpis, nastane vprašanje, ali je poslej konkretne pravne posle, zlasti kupo-prodajne pogodbe, vršiti pod pogojem, da jim zemljiško-prometna komisija ne bo nasprotovala. To ni potrebno, ker se smatra po čl. 1., odst. 2. uredbe pravni posel v primeru neodobritve po komisiji kot neskljenjen. Vendar pa so mišljeni tu le pravni posli med živimi.

Kar se posebej občin tiče, vrše te po svojih zastopnikih v zemljiško-prometnih komisijah važno nalogo. Zato je potrebna skrbna izbira teh zastopnikov. Ti naj se do dobra seznanijo z vsemi obstoječimi pravnimi predpisi, v kar jim služi tudi ta razprava. Občine so bile na te predpise v splošnem (na kratko) opozorjene tudi od svojih nadrejenih oblastev.

Slednjič opozarjam na razpravo Josipa Petrinovića, »Ograničenja prava sticanja vlasništva i drugih stvarnih prava na nepokretnostima od strane stranih državljana u vezi propisa š-a 26 finansijskog zakona za 1937/38 godinu«. Ta obširna razprava, priobčena v Sl. Glasniku notranjega ministristva br. 8 od letos, se omejuje na predmet glasom naslova, zadevno uredbo pa omenja le na kratko.

Občinski dom.

Po § 15 zakona o občinah mora imeti vsaka občina na svojem sedežu na primernem in dostojnem mestu občinski dom. S § 140 cit. zakona je določen za postavitev občinskega doma skrajni rok 15 let. Leta 1948. bi torej morale imeti vse občine občinske domove postavljene.

Dokler ni komasacija občin dokončno izvršena in dokler še niso popolnoma ustaljene meje, nazivi in sedeži občin, tako dolgo na gradnjo občinskega doma ni misliti. Gradnjo občinskih domov je zadrževal tudi neugodni gospodarski položaj občin, ki vsa leta od 1931 dalje zaradi davčnih zastankov niso dobivale vseh proračunanih doklad; zaradi pomanjkljive kontrole nad pijačami, podvrženimi občinski trošarini, se je tudi izpad občinskih trošarin od leta do leta večal, in vse to je imelo za posledico, da občine niso bile v stanu kriti niti najnujnejših potrebščin. Za investicije in nove zgradbe pa sploh ni bilo sredstev.

Komasacija občin gre h koncu in v naše občine bo, upamo, prišla nazaj ona stalnost in urejenost, kakor so jo uživale nemoteno z malimi in redkimi spremembami od svoje ustanovitve, to je približno od l. 1850 dalje. Tudi gospodarske težave se počasi

popravljajo in izboljšujejo in tako bo sčasoma nastopilo stanje, ko za gradnjo občinskega doma ne bo resnejših pomislekov.

Občinski dom je za občine nujno potreben. Bivše, male občine so brez lastnega doma morale izhajati, ker si ga niso mogle zgraditi, prejšnji občinski red pa tudi ni poznal občinskih uradov, ampak samo županstva. Občinska pisarna je bila po navadi v hiši vsakokratnega župana. Pri selitvah občinske pisarne pa so se večkrat važni spisi porazgubili in še danes najdemo na podstrešju bivših županov sledove, da je bila v hiši svoj čas občinska pisarna. Saj to tudi ni čudno, če pomislimo, kakšne primitivne razmere so takrat vladale v naših občinah. Župan je bil tajnik, blagajnik, sluga, vse v eni osebi, opravljeni zapisnik se je le redko kje vodil, na hranjevanje spisov se ni polagala nobena važnost, evidence spisov in inventarnega izkaza ni bilo. Pri prevzemu občine se je gledalo na to, da je novi župan prevzel uradno štambilko in denar, če ga je kaj bilo, uradni spisi in inventarni predmeti so se pri teh prevzemih večjidel porazgubili in prešli v privatne roke.

Občina po novem zakonu o občinah je javni urad s stalno občinsko pisarno in z rednimi uradnimi urami. Zato se zahteva, da mora imeti občinski dom prostore za pisarno, za čakalnico, za seje občinskega odbora in zapore.

Ker večina naših občin še nima lastnega občinskega doma, si pomagajo na ta način, da si vzamejo v najem najnujnejše prostore v kaki privatni hiši proti plačilu mesečne najemnine, največkrat samo po eno sobo, v kateri je vse skupaj: čakalnica, sejna soba in obč. pisarna. Zaradi pomanjkanja prostorov redno poslovanje silno trpi in je občinski tajnik izpostavljen ves dan navalu strank, ki mu ne pustijo, da bi lahko svoje delo v miru vršil. To je največkrat vzrok, da so rešitve površne, nepremišljene, da delo zastaja in se kopičijo zaostanki. Pripetilo se je že celo, da so izginili važni spisi, ki so jih odnesle stranke po pomoti, pa tudi iz zlobe in maščevanja.

Popolni red v naših občinah bo šele takrat, ko bodo imele stalne, kvalificirane tajnike in lastne občinske domove. Ko se bodo gospodarske razmere zboljšale, naj občine vse potrebno ukrenejo, da si zgrade svoj dom. Sedanje najemnine tudi nekaj stanejo, in če znaša najemnina samo 200 din mesečno, je to na leto 2400 din, v 10 letih 24.000 din. S tem denarjem bi občina že lahko plačala obresti posojila za zgradbo doma, v katerem naj bi se predvideli še prostori n. pr. za pošto, orožništvo, finančno kontrolo itd. Občinski dom bi bil za občino celo stalen vir dohodkov, s katerim bi se dalo odplačevati najeto posojilo.

Občinski odbori naj začnejo o tem resno premišljevati in naj poskrbijo, da bodo sklepi prešli čimprej do dejanj. Načrt gradnje in odplačila je predložiti predhodno nadzornemu oblastvu.

Iz upravnega sodstva

Priposestvanje domovinstva po § 17. zakona o občinah, prostovoljnost bivanja.

Slaboumno Angelo G. je oddala njena domovna občina St. v oskrbo neki Mariji Č. iz občine Š., ter je plačevala zanjo tej Mariji Č. oskrbnino. To je trajalo nad 10 let, tako da je Angela G. bivala pri svoji rediteljici v občini Š. preko 10 let, in to po doseženi polnoletnosti. Občina St. je smatrala sedaj, da si je pridobila Angela G. v občini Š. domovinsko pravico na podlagi 10 letnega bivanja po zadnjem odstavku § 17. zakona o občinah, ter je to pravico napram občini Š. uveljavila. Občina Š. pa je njeno zahtevo odbila, nakar je pristojno okrajno načelstvo v sporu med tema občinama odločilo, da je navedena o b d r ž a l a članstvo v občini St., ker je sicer bivala v Š. nad 10 let, vendar pa se ni v tej občini prostovoljno in trajno naselila. Njena nastanitev in njeno bivanje v Š. je ostalo tudi po njeni polnoletnosti neodvisno od njene volje in zavisi samo od volje občine St., ki zanjo plačuje vzdrževalnino privatni osebi enako, kot bi jo plačevala kakšni javni ustanovi.

Na pritožbo občine St. je kraljevska banska uprava to odločbo na podlagi § 122. z. u. p. in § 17. zakona o občinah izpremenila in odločila, da je Angela G. pridobila članstvo občine Š. Glasom razlogov te odločbe smatra kraljevska banska uprava za ugotovljeno, da je Angela G. izpolnila vse pogoje, ki jih zahteva § 17. zakona o občinah za pridobitev občinskega članstva na podlagi desetletnega bivanja, ker biva v občini Š. po doseženi polnoletnosti že preko 10 let nepretrgoma, ker ni bila obsojena na izgubo častnih pravic in ker je bilo njeno bivanje v Š. stalno in ne začasno odnosno prisiljeno, kljub temu, da je občina St. plačevala rediteljici Mariji Č. podporo za njeno oskrbo. Občinsko članstvo na podlagi desetletnega bivanja se pridobi po sili zakona in ni odvisno od volje posameznika, zato je duševna omejenost oskrbovanke pri presoji avtomatičnega pridobivanja občinskega članstva irelevantna.

Proti tej odločbi je vložila občina Š. v zakonitem roku tožbo na upravno sodišče. V tožbi navaja, da se Angela G. ne more izkazati, da biva v občini 10 let. Stalno bivališče ima državljan v tisti občini, kamor se je prostovoljno naselil z namenom, da tam trajno ostane. Angela G. pa v duševnem stanju, kot je, ni odločala niti pred svojo polnoletnostjo niti potem, kje bo bivala, temveč jo je občina St. oddala brez njene volje v Š. Občina St. je tudi ni poslala v Š., da se tam stalno nastani, nego zato, da jo Marija Č. proti plačilu oskrbuje. Prav tako Č. nima namena jo trajno držati pri sebi, temveč le toliko časa, dokler kdo zanjo plačuje. Ker tedaj Angela G. zaradi umobolnosti ne more imeti volje in namena, da bi se kje naselila in tudi nima zakonitega zastopnika, ki bi mogel suprirati njeno voljo, o prostovoljni naselitvi z namenom trajnega bivanja v Š. pri njej ne more biti govora. Pa tudi objektivnih okoliščin v tem oziru ni, ker je morala Angela G. iti tja in ostati tam, kjer je hotela občina St.

Bivanje navedene v Š. je ostalo zato vedno provizorično in ne more biti podlaga za pridobitev članstva po § 17., odst. 4. Ta pridobitev predpostavlja prostovoljno naselitev z namenom trajnega bivanja in ni povsem avtomatična in neodvisna od volje posameznika, ker pravi § 17., zadnji odstavek, da lahko prizadeti obdrži članstvo stare občine, če to izjavi. Razen tega pa Angela G., ker je umobolna in enaka otroku pod 7 leti, ne uživa častnih pravic in tudi zato nima pogojev za pridobitev članstva po § 17. z. o.

Upravno sodišče je z razsodbo z dne 2. junija 1937 št. A 6/37/13 tožbi ugodilo in izpodbijano odločbo banske uprave razveljavilo. Svoj izrek utemeljuje nastopno:

Po § 17., odst. 4 z. o. pridobi občinsko članstvo oseba, ki 1. biva stalno 10 let v občini, in kateri 2. občina ne more prigovarjati, da ne uživa častnih pravic, oziroma da je v preiskavi ali pod obtožbo zaradi dejanj, ki imajo za posledico izgubo častnih pravic.

Kaj je razumeti pod »bivanjem« v občini, zakon ne določa podrobneje, vendar je izven dvoma, da pod tem izrazom ni mišljena le telesna prisotnost v občini, nastala in vzdrževana iz poljubnega razloga, temveč, da je zakonodajalec pri tem imel v mislih le bivanje, pod katerim se smatra po že ustaljenem pravnem naziranju le vzdrževanje v izvestnem kraju, nastalo po volji prizadete osebe in z namenom trajno ostati v tem kraju. Če bi se to stališče ne sprejelo in če bi zadostovala gola prisotnost v občini, ki bi bila neprekinjena in trajala 10 let, tedaj bi mogle dobiti občinsko članstvo tudi osebe, ki so prišle v občino proti svoji volji in ki se pravilno nahajajo v njej, kakor n. pr. kaznjenci, izvestni bolniki in sl. Takega namena določilo § 17., odst. 4. z. o. ni mogoče podtikati in preostane le to, da se smatra za bivanje po tem določilo le že omenjeno kvalificirano bivanje.

Na ta način naseliti se in trajno ostati v občini pa more le oseba, ki je v stanju razpolagati s seboj; kajti pomanjkanje take možnosti in sposobnosti izključuje namen trajne naselitve, in bivanje v občini ne more napraviti za bivanje v smislu cit. določila. Da je ta sklep pravilen, sledi tudi iz besedila na koncu odst. 4., § 17. z. o., ki določa, da avtomatska pridobitev članstva po tem določilo ne nastopi, če prizadeti izjavi, da obdrži dosedanje članstvo in dokaže, da pristojna občina na to pristane. Kdor pa ne more prosto razpolagati s svojo osebo, take izjave ne more pravnoveljavno podati, oziroma ne more doprinesiti zahtevanega dokaza.

Angela G. je glasom uradno-zdravniškega spričevala slaboumna in ni zmožna, da zagovarja svoje koristi, oziroma, da si sama določi svoje bivališče. Nesporno glede nje je tudi to, da jo občina St. vzdržuje že 10 let in da jo je dala več kot pred 10 leti v oskrbo Mariji Č. v Š.

Glede na duševno stanje G. in glede na dejstvo, da določa domovna občina način ubožne oskrbe, je jasno, da je bila navedena nastanjena v Š. brez njene volje in da je tudi brez lastne volje ostala v tem kraju ter da je bila za nastanitev in za bivanje v Š. merodajna le volja občine St. Tako bivanje pa po zgoraj navedenem ne more veljati za bivanje po § 17., odst. 4., z. o. Za avtomatsko pridobitev članstva po tem zakonitem določilo manjka tedaj eden od bistvenih predpogojev. Ali manjka tudi drugi predpogoj: uživanje častnih pravic s strani Angele G., pa upravnemu sodišču ni bilo preiskovati, ker je na eni strani tozadevni ugovor tožeče stranke po § 576. c. p. p. v zvezi s čl. 58 zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih nedopusten in ker obstoj ali neobstoj pomanjkanja častnih pravic pri Angeli G. ni važen. V njenem primeru zadostuje že pomanjkanje bivanja po § 17., odst. 4., za to, da si ni pridobila članstva v občini Š. po tem zakonitem določilo in je bilo že iz tega razloga napadeno odločbo razveljaviti.

Uprašanja in odgovori

25. Kolkovanje vlog z banovinskimi kolkli.

Ali se mora prošnja za stavbno dovoljenje kolkovati z državnim ali z banovinskim kolkom? Kaj sploh naj se pri občini kolkuje z banovinskimi kolkli? — K. R. v B.

Odgovor: Od 1. aprila 1937 dalje se za vloge in pritožbe, ki se vlagajo na bansko upravo ali njene zavode v banovinskih samoupravnih poslih, ne plačuje več državna, ampak banovinska taksa (v banovinskih kolklih). Za banovinske se smatrajo vse zadeve, ki jih banska uprava obravnava kot samoupravno oblastvo in pa zadeve, ki so v zvezi z banovinskim proračunom, to so vse vloge in pritožbe glede banovinskih davščin, podpor iz banovinskega proračuna, odnosno »Bednostnega sklada« in prošnje za vstop v banovinsko službo. Ni pa zamenjati banovinskih samoupravnih zadev z občinskimi. V občinskih samoupravnih zadevah se še vedno kolekujejo vse vloge in pritožbe z državnimi kolkli.

Z banovinskimi kolki se kolkujejo tudi vloge, ki se predlagajo banovinskim zavodom. Banovinski zavodi so: kmetijske šole na Grmu, v St. Juriju pri Celju, v Rakičanu in v Poljčah; vinarska in sadjarska šola v Mariboru; gospodinjiski šoli v Mali Loki in Svečini; kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Mariboru, vse banovinske trsnice in drevesnice, kakor tudi tečaji, ki se prirejajo na banovinskih posestvih; ribogojni zavod v Bohinjski Bistrici; gozdarska šola v Mariboru; podkovska šola v Ljubljani; gluhozemnica v Ljubljani, deško vzgajališče v Ljubljani, zavod za slepo deco v Kočevju, dečja domova v Ljubljani in v Mariboru.

Banovinski zavodi so tudi bolnišnice v Brežicah, Celju, Mariboru, Murski Soboti, Novem mestu, Ptujju in Slovenjgradu, ter hiralnice v Ptujju, v Vojniku in Gornji Radgoni in zdravilišča Golnik, Dobrna in Rogaška Slatina.

Taksa na vloge znaša Din 10, za priloge Din 4, za pismene odgovore (odločbe, ki zanje stranka prosi) Din 20, za pritožbe Din 50.

Oblastva, ki prejmejo vloge v banovinskih poslih kolkovane z državnimi kolki, ne vzamejo dotičnih vlog v pretres, dokler ni plačana ustrežna taksa v banovinskih kolkih.

Iz gornjih pojasnil sledi, da je prošnja za stavbno dovoljenje kolkovati z državnim kolkom.

26. Razpolaganje začasne občinske uprave z osnovno imovino občine.

Po § 154. zakona o občinah je pristojnost začasne občinske uprave omejena na opravljanje tekočih poslov. Izrecno ji je prepovedana med drugim tudi odsvojitve občinske imovine. Ker pa ne stoji v tem členu ničesar o zamenjavi občinske imovine s kako tujo imovino, prosimo pojasnila, ali sme začasna občinska uprava zamenjati občinsko parcelo s parcelo enake vrednosti, ki je last nekega posestnika?

Odgovor: Zamenjava parcele je odsvojitve občinske osnovne imovine prav tako kakor njena odprodaja. Zato veljajo za zamenjavo iste omejitve kakor za odsvojitve sploh, na primer potreba odobritve odborovega sklepa o zamenjavi po § 81. zakona o občinah, prepoved zamenjave po začasni občinski upravi itd. To, da pri zamenjavi občina ničesar ne izgubi, naj vas ne moti. Po § 92. cit. zakona mora ostati občinska osnovna imovina neokrnjena; tudi odprodaja zemljiške parcele se dovoli samo proti povračilu njene polne vrednosti, in to povračilo preide v sestav občinske osnovne imovine.

27. Pravna sredstva proti odobritvi odnosno neodobritvi občinskega proračuna.

Ali se more vložiti pritožba proti odločbi banske uprave, s katero je ta odobrila občinski proračun? Kje se taka pritožba vlaga in v katerem roku?

Odgovor: To vprašanje je bilo sporno, odkar je v veljavi zakon o občinah, in je deloma sporno še danes. — Predvsem moramo ločiti, kdaj vlaga pritožbo: ali poedinec (občan, davkoplačevalec) ali občina sama.

Poedinec nima proti občinskemu proračunu druge poti, nego po § 96. zakona o občinah pripuščenost možnost, da potom pripomb k osnutku proračuna pove svoje mnenje. O njegovih pripombah razpravlja občinski odbor in nadzorno oblastvo, ki pa mu nista dolžna izdati o njegovih zahtevkih kakršnokoli (pismo ali ustno) rešitev. Proti odobritveni odločbi banske uprave, s katero šele postane občinski proračun pravno veljaven, se poedinec ne more pritožiti; kajti s proračunskim aktom on sam ni neposredno prizadet. Pač pa se more pritožiti proti poedinim odlokom občine (plačilnim nalogom itd.), s katerimi ona v izvajanju odobrenega proračuna zahteva od njega neposredno kako dajatev (trošarino, takso itd.). V tej svoji pritožbi pa more obenem tudi izpodbijati zakonitost odobritvene odločbe

banske uprave, na kateri plačilni nalog sloni. Poedincec more torej odobritveni akt banske uprave napasti šele v trenutku, ko ga ta akt neposredno zadene, to je, ko terjaja občina od njega na podlagi tega akta plačila. — Za pritožbeni postopek veljajo predpisi § 135. zakona o občinah in pa zakon o občnem upravnem postopku (proti plačilnemu nalogu občine ugovor v 8 dneh, proti odklonilni odločbi občinskega odbora pa pritožba na okrajno načelstvo v 15 dneh, s čimer je redna upravna pot izčrpana. Možna je le še tožba na upravno sodišče, ki se vloga v 30 dneh neposredno pri upravnem sodišču. Omenjeni ugovor in pritožba pa se vlagata pri občini).

Občina ima po našem mnenju pravico, da se proti odobritvenemu odloku banske uprave pritoži na ministrstvo. To stališče je tudi upravno sodišče že opetovano zavzelo. Saj utegne banska uprava globoko poseči v pravice in v interese občine, ako pri reševanju njenega proračuna črta ali znižuje odnosno zvišuje poedine izdatke, črta od občine novo uvedene davčine ali jih spreminja itd. Občina je s takimi spremembami neposredno prizadeta, včasih zelo občutno, ter mora že po občnih pravnih načelih, posebej pa še po § 114. z. u. p. imeti pravico, da se proti takim posegom pritoži na eno neposredno višje oblastvo. Toda ministrstvo financ, ki v proračunskih stvareh odloča kot drugostopno oblastvo, stoji na drugačnem stališču. Ono pravi, da — to citiramo dobesedno — »banska uprava donese svojo rešitev na osnovi odredbe §§ 95. in 98. zakona o občinah, s katero ji je dana pravica, da rešuje vprašanja te vrste na osnovi svoje svobodne ocene, a v takem primeru pritožba na pristojno višje oblastvo ni dopuščena«. S to utemeljitvijo zavrača ministrstvo financ dosledno vsako pritožbo.

Zato nima dosti smisla, vlagati proti odobritveni odločbi banske uprave pritožbe, in to niti za poedinca, ki pravice do pritožbe brez dvoma nima, niti za občino, koje pritožbena pravica je vsaj sporna.

28. Kolkovanje vlog ubožnega značaja.

Pod tem naslovom je »Samouprava« v 4. številki na strani 84 (20. vprašanje) priobčila kot odgovor na vprašanje občine G. pojasnilo ministrstva financ z dne 23. avgusta 1936, III br. 55293, po katerem se morajo tudi prošnje za podpore za ubožna spričevala taksirati po tar. post. 1 taksnega zakona (to je od 1. aprila 1937 dalje z 10 Din).

Ker je to tolmačenje vzbudilo — sodeč po došlih protestih — precej (in umljivo) nejevolje, in ker je izgledalo, da ni v skladu niti s t. 6. člena 5. (oprostitev siromašnih oseb) niti s t. 2. člena 6. taksnega zakona (oprostitev potrdil o siromaštvu in prošnji zanje), smo se obrnili preko banske uprave na finančno ravnateljstvo s prošnjo, da pribavi avtentično tolmačenje o vprašanju, kako naj se zgoraj omenjene vloge in rešitve taksirajo. Prejeli smo avtentično odločitev, da so potrdila o siromaštvu in prošnje zanje sicer proste takse, da pa se ta potrdila ne morejo uporabljati za prošnje, opozoritve in vloge (t. p. 1 taks. zak.) in da se morajo torej tudi prošnje za podpore predpisno kolkovati. To velja tudi za prošnje za podpore, vložene po osebah, ki so ubožne v smislu naših ubožnih zakonov, torej tudi za občinske reveže. — Na tem se ne da ničesar izpremeniti, pa naj izgleda še tako trdo in neumestno (ubožne podpore znašajo včasih same komaj 10 Din). Dati vam ne moremo drugega nasveta nego tega, da obravnavate vse ubožne zadeve uradoma, to je ne na prošnjo ubožca, temveč po lastni iniciativi, izvršujoč dolžnosti občine, ki mora sama skrbeti za to, da so ubožci z vsem potrebnim oskrbljeni. Opozarjamo, da je ustna prošnja, sprejeta na zapisnik, tudi vloga in bi se imela kot taka taksirati z 10 Din. Če pa poslušate uradoma, take vloge odpadejo. Priredite, odnosno izpremenite v tem smislu svoje ubožne tiskovine (zapisnike, zaslisevalne pole itd.); iz nobene ne sme biti razvidno, da poslušate morda na prošnjo ubožca. Pri majhni občini in v majhnih stvareh lahko vsa pisarija odpade; priprave so ustne in občinski odbor razdeli podpore uradoma.

Uslužbenki davek od prejemkov županov in drugih občinskih funkcionarjev. Dočim se izvaja pri nas zakon o neposrednih davkih glede obdavčenja prejemkov občinskih uslužbenec v precej enakomerno, je bila praksa glede obdavčenja prejemkov občinskih častnih organov (županov, članov občinske uprave in občinskih odbornikov) do zadnjega časa zelo neenotna. Nekatere davčne uprave tega davka sploh niso pobirale, druge zopet precej strogo, pri čemer pa so ga ene predpisovale po čl. 95., druge po čl. 96. cit. zakona, ene priznale odbitke po čl. 95. in onerozne prejemke po t. 9. čl. 89. pravilnika k cit. zakonu, druge zopet ne itd.

Kakor znano, loči zakon o neposrednih davkih prejemke, ki se ponavljajo (povratni prejemki, čl. 91. in 95.) in prejemke, ki se pojavljajo od primera do primera (čl. 96.). Obojni so podvrženi uslužbenskemu davku, ki pa se različno odmerja. Da bo v obdavčevanju prejemkov občinskih častnih organov več jasnosti in da bodo postopale davčne uprave enotno, je izdala finančna direkcija na vse davčne uprave in oddelke finančne kontrole okrožnico, iz katere posnemamo — ker je okrožnica enake važnosti tudi za občine — naslednje:

»Prejemki predsednikov občine kakor tudi ostalih častnih organov, navedenih v §§ 67. in 75. zakona o občinah, ki jih dobivajo le-ti iz občinske blagajne za vršitev svojih funkcij, so zavezani uslužbenskemu davku brez ozira na to, pod kakšnim naslovom se jim odškodnine za te posle izplačujejo. V kolikor imajo te odškodnine značaj povratnih prejemkov v smislu čl. 91. zakona o neposrednih davkih, ker so določene vnaprej po statutih ali po pogodbi v stalnem znesku ter se izplačujejo dnevno, tedensko, mesečno ali v drugih razdobjih v teku leta, spadajo pod uslužbenki davek po čl. 95. zakona o neposrednih davkih. Ako pa se odškodnina za vršitev te funkcije izplačuje po pogodbi ali sicer kot nepogojena nagrada samo enkrat na leto, četudi je po znesku točno in vnaprej določena, tedaj se kvalificira tak dohodek kot prejemek, ki se pojavlja od primera do primera in ki je zavezan uslužbenskemu davku po čl. 96. zakona o neposrednih davkih.

Razume se, da je pri določitvi osnove uslužbenskega davka pri prejemkih, ki se obdavčijo z uslužbenskim davkom po čl. 95. zakona o neposrednih davkih, ne samo uvaževati odbitke po čl. 95. zakona o neposrednih davkih, nego je tudi izločiti iz te osnove one prejemke, ki se smatrajo po čl. 89. točka 9. pravilnika k zakonu o neposrednih davkih oneroznim. Med take prejemke oneroznega značaja spadajo prejemki, ki se nakazujejo tem organom zaradi pokritja gotovih izdatkov, tesno vezanih z vršitvijo izvesne službene funkcije, kakor n. pr. reprezentacijski izdatki, razni pavšali, potni stroški, potne dnevnice v smislu čl. 89./2. zakona o neposrednih davkih. Izdatki po čl. 89./2. zakona o neposrednih davkih so odbitni ne samo pri uslužbenskem davku, ki se predpisuje po čl. 95. zakona o neposrednih davkih, nego tudi pri uslužbenskem davku, ki se odmerja po čl. 96. cit. zakona, ker je čl. 96. zakona o neposrednih davkih tolmačiti tako, da se pri uslužbenskem davku, ki se odmerja po tem členu, ne smejo uvaževati le odbitki, predvideni v čl. 95. zakona o neposrednih davkih. Onerozne prejemke, ki faktično ne predstavljajo nobenih učinkovitih prejemkov, je izločiti torej iz odmerne osnove tudi pri odmeri uslužbenskega davka po čl. 96. zakona o neposrednih davkih.

Uslužbenki davek po prednjih načelih pa je odmeriti vsem občinskim funkcionarjem, navedenim v §§ 67. in 75. zakona o občinah, brez ozira na to, kaj so sicer po poklicu in kje stanujejo, odnosno kje vršijo to svojo funkcijo.

Iz oprostive občinskih častnih organov-kmetovalcev od zgradarine v krajih do 5000 prebivalcev, v katerih ni sedeža okraja, ali če stanujejo izven okoliša mesta v smislu čl. 15./15. zakona o neposrednih davkih, se ne more

še sklepati, da so oproščeni njihovi, iz te funkcije izvirajoči prejemki tudi od uslužbenkega davka. S tem zakonskim določilom je samo priznано, da taki kmetovalci — občinski častni organi niso v odnosu stalne javne službe, pa torej niso zavezane njihove zgradbe, ako se sicer bavijo le s kmetijstvom, zgradarini. Uslužbenkemu davku pa je zavezan vsak prejemek, bilo iz stalne, bilo iz začasne službe, zlasti pa tudi prejemki, ki izvirajo iz položaja ali zvanja, v katero vrsto poslov spadajo brezdvomno tudi funkcije občinskega častnega organa. Iz tega je razvidno, da spadajo pod uslužbenki davek z gornjo omejitvijo prejemki vseh občinskih častnih organov iz § 67. in 70. zakona o občinah, brez ozira na to, kje stanujejo ali opravljajo svojo funkcijo in pod kakšnim naslovom se jim te odškodnine izplačujejo.

Uvedba starostnega zavarovanja. Počasi sledimo zapadnim narodom. Pred kratkim smo vsaj deloma dobili to, kar smo si že dolgo želeli: zavarovanje za onemoglost, starost in smrt. Splošna uvedba starostnega zavarovanja za delavce je velik korak naprej, ki bo globoko segel v naše gospodarsko in socialno življenje, nemalo pa tudi v gospodarstvo občin, ki jih današnje socialne prilike in zaostalost naše socialne zakonodaje težko bremeni. Zaradi velike važnosti, ki jo ima uvedba starostnega zavarovanja tudi za občine, priobčujemo v naslednjem oglas, izdan od Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

O G L A S

Vsemu članstvu Okrožnega urada.

Vse delodajalce in delavce obveščamo, da prične s 1. septembrom 1957 izvajanje zavarovanja za onemoglost, starost in smrt.

Delodajalce pozivamo, da vse zaposleno delavstvo prijavljajo pravočasno in s pravilnim zaslužkom. Kdor zaposluje po § 5. zakona o zavarovanju delavcev zavarovanju podvržene osebe in iste do danes niso prijavljene, mora prijavo izvršiti takoj, najkasneje pa v roku 8 dni od dneva vstopa v delo. Če delavec ne bo prijavljen ali ne bo prijavljen s pravilnim zaslužkom, bo na stare dni ali pa v onemoglosti znatno na pokojninah prikrajšan. Zaradi nekaj na ta način prihranjenih dinarjev pa delavcem ne smemo zniževati že itak skromnih starostnih in onemoglostnih rent.

Dalje pozivamo vse delodajalce, da naj točno in zanesljivo izpolnjujejo prijavnice za člana. Točni podatki bodo za novo zavarovanje izredno važni, kajti samo po teh podatkih se bo ugotavljala in priznavala pravica do rent in podpor zavarovancem odnošno svojcem. In ker se bodo priznavale take rente in podpore šele čez pet, deset ali še več let, bodo imeli delavci zaradi netočnih in nepravilnih prijav in podatkov kasneje neopopravljivo škodo. Delavci sami naj se zanimajo, ali in kako so prijavljeni v zavarovanje.

Delodajalce in delavce prosimo, da se v lastnem interesu zanimajo za novo zavarovanje, da čitajo članke o tem zavarovanju, ki jih objavlja Okrožni urad v svojem glasilu (»Delavsko zavarovanje«) in v ostalih časopisih in da si zlasti vsakdo nabavi brošuro z naslovom »Zavarovanje za onemoglost, starost in smrt«, ki jo je izdal Okrožni urad in stane 2 din.

Na zavarovanju za onemoglost, starost in smrt morajo imeti prav poseben interes občine, podeželske in mestne, ker bo nosilec zavarovanja v bodoče nosil bremena starostne preskrbe delavcev. Dolžnost občin je, da s svojim vplivom in v svojem delokrogu podpirajo Okrožni urad pri praktičnem izvajanju zavarovanja.

Urad opozarja delodajalce, da bo od 1. septembra 1957 dalje vsako opustitev prijave v zavarovanju ali vsako nepravilno prijavo (nepravilen zaslužek, napačen dan nastopa dela itd.) prijavil politični oblasti v kaznovanje, česar do sedaj ni praktical.

Dolžnost kulturne Slovenije je, da vse stori, da niti en delavec na svojih plačah iz naslova zavarovanja

vanja za onemoglost, starost in smrt ne bo niti malo prikrajšan.

V Ljubljani, dne 25. avgusta 1957.

Predsednik:

Franc Kremžar, l. r.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev.

Ravnatelj:

Dr. Joža Bohinjec, l. r.

Uredba o občinskih hranilnicah je izdelana in je tik pred svojo končno redakcijo po ekonomsko-finančnem komiteju. Osnutek vsebuje člen, ki je za gospodarstvo naših samouprav silno opasen in kojega uzakonitev se mora z vsemi sredstvi preprečiti. Dotični člen (§ 15.) določa:

»Hranilnice smejo plasirati poverjene jim vloge samo v posle, ki nudijo dovoljno sigurnost in likvidnost. Ti posli so naslednji:

6. **Kratkoročna posojila** občini ustanovnici. Druge vrste posojil hranilnica občini ustanovnici ne more dati, niti kakršnihkoli posojil drugim občinam.

V posle, navedene pod točko 6., sme hranilnica plasirati največ do 10% od vlog na hranilne knjižice.«

Kakšen bi bil pri nas učinek tega člena, čim bi stopil v veljavo? Slovenske samoupravne hranilnice imajo danes skoraj izključno le dolgoročna posojila v skupnem iznosu nad 250 milijonov dinarjev. Vsa ta posojila bi se morala likvidirati, ker jih cit. člen ne dopušča. Vse vloge na knjižice znašajo pri omenjenih zavodih po stanju z dne 31. avgusta t. l. 601 milijon dinarjev, tako da bi smela znašati vsa komunalna posojila skupaj le 60 milijonov (10%). **Kratkoročnih posojil** ni pri nas niti za 1 milijon! Vprašanja so sedaj: kako naj se izvrši likvidacija obstoječih dolgoročnih občinskih posojil v višini 250 milijonov? Kje naj naše občine dobijo sredstva za to likvidacijo? Kje naj v bodoče najemajo posojila? Državna hipotekarna banka je mali občini nedostopna, o tem smo se že opetovano imeli priliko prepričati. **Kratkoročna posojila** za investicije ne pridejo v poštev ter za zdravo občinsko gospodarstvo sploh niso umestna. Kako naj se brez dolgoročnih amortizacijskih posojil izvršujejo javna dela, gradijo vodovodi, šole, občinski domovi, ceste itd.? S pomočjo samoupravnih hranilnic je bilo pri nas zgrajenih že nad 1500 javnih naprav! In kje naj najemajo posojila druga samoupravna telesa, kje cestni odbori, šolski odbori, zdravstvene občine itd.?

Izprememba cit. določbe je torej nujno potrebna, ker utegne sicer naše samoupravno gospodarstvo utrpeti nedogledno škodo. Storjeni so potrebni koraki, da se ta člen primerno izpremeni.

Iz Županske zveze

Poročilo o izrednem občnem zboru Županske zveze.

(Nadaljevanje.)

Po sprejetem tajniškem poročilu je prešel načelnik k naslednji točki dnevnega reda: »**sprememba pravil**«, ki je bila sklenjena soglasno. Nato je bila po predlogu litijskega župana g. Lebingerja Hinka sprejeta soglasno sledeča **resolucija**:

Slovenski župani kot zakoniti zastopniki občin in danes edini, svobodno izvoljeni predstavniki slovenskega naroda, zbrani na izrednem občnem zboru Županske zveze v Ljubljani dne 16. aprila 1957, ugotavljajo:

1. da je demokratična vladavina s širokimi ljudskimi samoupravami in dekoncentrirano državno upravo edina možnost, da se ohrani samobitnost slovenskega naroda ter mu zajamči

gospodarski in kulturni razvoj, ki odgovarja njegovim življenjskim potrebam, njegovi kulturni stopnji in njegovim sposobnostim;

2. da je bivši avtoritarni režim s centralizacijo uprave težko oškodoval interese slovenskega naroda, demontiral naše samouprave in jih delno nadomestil z ustanovami, ki so le videz samouprave, pogazil ljudsko samoodločbo in ustvaril birokratski absolutizem, pogazil zakone, se polastil z nasiljem občin in demoraliziral javno upravo;

3. zahtevajo, da se čimprej ustanovijo banovinske samouprave in da se vsi organizacijski zakoni, izdani v dobi avtoritativnega vladanja, revidirajo in izpremenijo v pravcu decentralizacije in dekoncentracije javne uprave ter uveljavljenja samouprave povsod, kjer je to brez škode za državne interese možno; dalje zakoni, ki enostransko rešujejo pereča sodobna vprašanja in premalo uvažujejo interese občine. V tem pravcu naj se izpremenijo predvsem zakon o občinah, zakon o narodnih šolah, zakon o samoupravnih cestah, zakon o lovu in izvršilni predpisi k tem zakonom;

4. zahtevajo, da se občinam z ozirom na njihov težki gospodarski položaj ne nalagajo nobena nova bremena več ter da jim država odvzame bremena, ki bi jih morala sama nositi, ali pa jim odstopi ustrezen del od svojih dohodkov;

5. zahtevajo, da se revidirajo in izpremenijo tudi upravni ukrepi, s katerimi se je zožila občinska samouprava še preko zakonov, ali s katerimi se je otežilo gospodarstvo občin, zlasti njih finančno poslovanje.

Za najnujnejše smatrajo v tem pravcu, da se uvede zopet kontrola nad prometom z alkoholnimi pijačami, dalje da se odvajajo občinske trošarine od oddelkov državne finančne kontrole neposredno občinam in da državne prometne ustanove podpirajo občine s tem, da dovoljujejo občinskim in državnim kontrolnim organom vpogled v transportne listine, odnosno jim dajejo izpiske iz njih, dalje da se pobrane občinske doklade ne pridržujejo, temveč sproti odvajajo občini. Samo če bodo občine v redu prejemale svoje zakonite dohodke, bodo mogle tudi v redu poslovati. Končno naj se občine ne bremenijo še s posli odnosno izdatki za poštni in železniški promet; obe ti državni ustanovi imata v dravski banovini dohodke, da jima prevalitev kakršnih koli bremen na občine ni potrebna;

6. ugotavljajo, da osrednja državna uprava ne upošteva ustavno zajamčene enakopravnosti slovenskega jezika, ki je državni jezik kakor srbskohrvaški; zahtevajo, da se uporablja slovenski jezik v vseh tiskovinah, razglasih in drugih, slovenskemu prebivalstvu namenjenih uradnih stvareh;

7. prosijo, da se tudi županom kot važnim vršilcem državnih poslov dovoli ugodnost polovične voznine na državnih železnicah, in to vsaj za voznje na ozemlju banovine, kateri pripadajo;

8. zahtevajo, naj država ne ovira razvoja slovenske industrije z najrazličnejšimi neutemeljenimi izgovori, med drugimi z onimi o bližini meje, ker je od razvoja le-te odvisen prospeh Slovenije in njenega prebivalstva, ki mora že itak nositi prevelik del davkov za državo. V zvezi s tem naj se socialna zakonodaja razširi v dobro delavstvu, da delavec na starost ne bo padel v breme svoje domovne, kmetijske ali pa industrijske občine, ampak bo s starostnim zavarovanjem dovoljno preskrbljen za svojo starost.

Občinski uslužbenec

GLASILO ZVEZE POKRAJINSKIH OBČINSKIH USLUŽBENCEV

Redni občni zbor »Društva pokr. občinskih uslužbencev za južni del banovine« se je vršil dne 6. junija t. l. v dvorani Zbornice TOI v Ljubljani. Udeležilo se ga je 49 društvenih članov, kar sicer ni zadovoljivo, vendar dovoljno, ako se pomisli, da morajo posamezniki potovati do 140 km daleč ter da stane potovanje precej denarja. Stari predsednik društva g. tajnik Japelj V. iz Tržiča je podal obširno poročilo o delu društva v pretekli dobi. Predvsem je pojasnil, da je odbor od vsega početka bil okrnjen, ker sta dva važna funkcionarja društva odložila funkcije. Delo pa se je moralo nadaljevati po starem odboru iz razloga, ker je le-ta poznal najbolj vso zgodovino boja za zakon o občinah in banovinske uredbe ter osnutek statutov. Odbor se je s posebno, obširno in utemeljeno vlogo obrnil na vsakega banovinskega svetnika, da bi se dotičnik zavzel za težnje občinskih uslužbencev. Funkcionarji društva so zaporedoma gospoda bana ustno in pismeno prosili za naklonjenost in predložili obširno spomenico zaradi novelizacije uredbe. Marljivo je delovala sekcija pomožnih uslužbencev, ki je bila tudi osebno v Beogradu na ministrstvih zaradi tolmačenja svojih zahtev. Izvedene volitve v banovinski penzijski sklad so pokazale enoten nastop stoterih obč. uslužbencev. Žal pa ta sklad še ne deluje in bodo po končanih prevedbah izvršene nove volitve. Par let se je društvo pogajalo z bivšo Zupansko zvezo za ustanovitev lastnega glasila obč. uslužbencev, t. j. posebne priloge k »Samoupravi«; zaradi prevelikih zahtev pa se je rešitev zavlekla. Izvršene so bile številne intervencije pri banski upravi, Pokojninskem zavodu, vojaških oblastvih, OUZD, na sreskih načelstvih itd. Društvo je tudi storilo vse, kar je sploh bilo možno, da bi se ne izvajalo izterjavanje namestitvene takse. Funkcionarji društva so prisostvovali več sestankom občinskih uslužbencev po raznih krajih banovine. Društvo se je obrnilo tudi osebno na gospoda notranjega ministra dr. A. Korošca, orisalo mu obupen položaj uslužbencev, ko se je začela izvajati stara uredba, nakar je gospod minister ukinil izvajanja stare banovinske uredbe, čemur se je zahvaliti, da je več obč. uslužbencev še nadalje ostalo na svojih položajih in imajo upanje, da jih bodo občinski odbori prevedli. Kr. banski upravi se je predložil osnutek novele naše uredbe ter je novi banovinski svet vsaj deloma izboljšal prejšnje ozkosrčne določbe. Zastopnik društva je v Beogradu tudi v družbi z zastopniki Saveza izročil pristojnim ministrstvom predlog za izpremembo zakona o občinah. Borili smo se za priznanje polovičnih voženj na železnicah in ladjah, prosili za odpravo kuluka. Zagrebške »Novosti« so na prošnjo stavile na razpolago posebno rubriko, kjer se dnevno opisuje položaj občinskih uslužbencev in njihovo delo. — Nameravalo se je uvesti mesečne konference na sedežih okrajnih načelstev, žal pa predlog ni našel razumevanja, čeprav je bil stavljen le v interesu službe. Predsednik je nato obširno pojasnil vse ostalo delo društva. Občinski uslužbenci pa za-

enkrat ne kažejo dovolj zanimanja za društvo, deloma zaradi mizernega položaja, deloma zato, ker niso prepričani, da bodo ostali v službi. Šele potem, ko bo vsak imel dekret o stalnosti, bo možno delo društva poživiti.

Tajniško poročilo je enako podal predsednik, ker tajnik društva poslovni vodil. Društvo ima 259 članov, posmrtna pomoč ima vpisanih 95 članov. Društvo je prejelo 608 dopisov in odposlalo 1986 pisem ter okrožnic. Člani so včasih čakali na rešitev, ker je predsednik sam tajniško delo v društvu komaj zmagoval.

Blagajniške posle je vodil tov. Bižal Drago, ki pa je nekaj mesecev pred zborom odstopil zaradi prezaposlenosti in v znak protesta, ker članstvo nasproti društvu ni vršilo svoje dolžnosti. Blagajniško poročilo poudarja, da znašajo zaostanki na članarini in posmrtni pomoči znatno vsoto nad 22.000 din!

Pri volitvah novega odbora so bili izvoljeni: kot predsednik: tov. Japelj Vanko, tajnik iz Tržiča; kot tajnik: tov. Mišič Anton, občinski ravnatelj z Bleda; kot blagajnik: tov. Medved Anton, tajnik iz Dobropolj; odborniki: tov. Korinšek Tine, tajnik iz Trbovelj; Guček Janko, tajnik iz Logateca; Armeni Franc, tajnik iz Toplice; Kavčič Josip, pomožni uslužbencev z Jesenic ter v nadzorni odbor: dr. Dolanc Josip, zdravnik iz Hrastnika in Rozman Julija, obč. tajnica iz Trebelnega.

Članarina je ostala ista kot prejšnjo dobo, in sicer:

za uslužbence s plačo do 600 din	10 din letno
„ „ s plačo mesečnih do 1000 din	20 „ „
„ „ s plačo mesečnih do 1500 din	30 „ „
„ „ s plačo mesečnih nad 1500 din	40 „ „

Prispevek v posmrtno pomoč za vsak smrtni primer 20 din.

Društvo ima izvršiti ogromno dela in le v složnem nastopu je možno doseči uspeh. Članstvo se vabi, da brez posebnega poziva plača društvu članarino po gornji tabeli. Položnice se kupijo na pošti, poštno-hranilnični račun društva je 15646. Brez denarja društvo ne more delati in apeliramo na tovariše, da čimprej izpolnijo svojo dolžnost!

Vsi oni, ki še niso pristopili k društvu, naj to takoj store in pošljejo prijavo v Tržič ali na Bled.

Tudi je plačati prispevek za novi smrtni primer tov. Brezarja iz Kranja in se članstvo prosi, da svoj prispevek po 20 din takoj nakaže v Tržič.

NAROČITE »SAMOUPRAVO«! Županska zveza nam je šla na roke s tem, da smo dobili brezplačno svoj koticček v listu, izkažimo se hvaležno! Ni dovolj, da ima list samo občina! Čim več bo naročnikov, večji bo naš list!

Javite imena vseh uslužbencev v Tržič! Dokler ne bo društvo zbralo vseh imen (z označbo poklica in datuma nastopa službe), ne bo »Samouprava« prinašala imen.

Japelj V.:

Predlog občinskih uslužbencev za izpremembo zakona o občinah in uredbe o občinskih uslužbencih.

(Nadaljevanje in konec.)

Predlog za izmenjavo § 121. z. o. (državno nadzorstvo).

Državna uprava vrši nadzor nad samoupravnimi posli občinskih samoupravnih organov kakor tudi nad posli občne uprave po občinskem nadzorniku, ki se dodeljuje kot strokovni referent za občine občni upravni oblasti za enega ali več okrajev. Za občinske nadzornike se morejo postavljati upravni in samoupravni uradniki, ki imajo dovršeno pravno

fakulteto in osem let državne ali samoupravne (banovinske oz. občinske) službe. Izjemoma se more postaviti za občinskega nadzornika tudi uradnik z dovršeno srednjo šolo in zaključnim izpitom, ako ima dotičnik najmanj 20 let samoupravne (občinske) službe.

Službeno razmerje občinskih nadzornikov se ureja z uredbo ministrstva notranjih del.

P o j a s n i l o.

Občinski uslužbenci predlagamo uvedbo »občinskih nadzornikov«. V eni banovini naše države so se taki nadzorniki že uvedli. Najobčutljivejša točka, ki zadeva občinsko samoupravo, je nadzor po okrajnem načelniku. V praksi pa okrajni načelnik redkokdaj vrši nadzor osebno in še redkeje more osebno on reševati vse spise, ki jih obravnavajo občine. To običajno delajo politično-upravni ali pa največkrat samo pisarniški uradniki na okrajnem načelstvu. Praksa najbolj dokazuje, da je način te vrste nadzora nestrokovnjaški in slab.

Delokrog občine in posli današnje občine so takšni in tolikšni, da je nujno potreben strokovnjak za nadzor občine in delo na tem referatu. Kako nas omalovažujejo in vendar toliko od nas zahtevajo, je tu očitno. Šole imajo »šolskega nadzornika« in če država hoče imeti res brezhibno in dobro upravo, potem mora brezpogojno imeti dobro občino, kajti brez nje nikdar državna uprava ne bo dobra. Zato je občinski nadzornik nujno potreben, občinski uslužbenci se ga ne bojimo, ampak si ga želimo. Tak nadzornik naj ne ima samo nadzora nad občino, ampak tudi občinski referat na okrajnem načelstvu. Občinski uslužbenci vemo, da bo tak strokovnjak branil občine, ker bo v njegovi roki združeno vse občinsko delo in on bo imel pregled posla, ki ga naše občine vrše, medtem ko danes en uradnik ne ve, kakšno delo je občini naložil drug uradnik. Občinski zakon daje možnost odobravanja občinskih proračunov po okrajnem načelniku. Lahko bi proračune vaških občin v okraju reševal občinski nadzornik, ki iz opazovanj na licu mesta pozna razmere občine. S tem bi banovina bila razbremenjena. Občinski nadzornik bi tudi vodil disciplinske preiskave itd., pregledoval bi občinske račune, zaključke, inventar in slično. Naše pošte, železnice itd. uživajo samo zato visok ugled, ker se ljudje zavedajo, da so neprestano nadzorovane. Vsaka najmanjša nepravilnost v teh uradih se brezobzirno kaznuje in občinski uslužbenci enako želimo, da se napravi skrajni red v občinskih pisarnah; tudi s tem se bo dvignil naš ugled, sledilo pa bo avtomatično izboljšanje našega položaja, ko bo oblast končno uvidela, da vršimo res Herkulovo delo. Eventualna bojazen, da se bo s tem zmanjšala županova oblast nad uslužbenci, odpade; kajti res je, da župan, ki ima manjšo šolsko izobrazbo kot tajnik, oziroma če nima časa, da bi neprestano kontroliral poslovanje občine, niti ne more slediti delu uslužbencev, ter jim je prepuščen na milost in nemilost.

Občinski nadzornik naj bi bil banovinski organ, na ta način bi višje samoupravno telo preko svojega posebnega organa vršilo nadzor nad občino in se izognemo očitku, da samoupravo nadzoruje državna oblast.

§ 122 z. o. se naj menja in glasi:

V roku 3 mesecev, ko stopi v veljavo izprememba z. o., morajo banovinski sveti izpremeniti uredbe o občinskih uslužbencih skladno z izpremembami in dodatki z. o. Enako mora vsaka občina v roku enega meseca po uveljavljenju izpremenjene in dopolnjene uredbe o občinskih uslužbencih poskrbeti za izpremembe in dopolnitve statuta občinskih uslužbencev v smislu uredbe in zakona.

Na prejemke aktivnih ali upokojenih občinskih uslužbencev, kakor tudi na pokojnine, ki jih prejema družine umrlih občinskih uslužbencev, se sme odrediti zabrana samo ene tretjine njihovih prejemkov, od katerih pa se odšteje osebna družinska doklada. Zabrana pa se sme odrediti le po osebnem pristanku prizadetega ali po rednem civilnem sodišču. Od tretjine, ki je pod zabrano, pa se vseeno odbija uslužbenški davek z dodatki kot prispevek za penzijski sklad.

Pristojno redno civilno sodišče pa more s sodbo odrediti zabrano tudi večjega iznosa prejemkov kot ene tretjine, toda le za vzdrževanje rodbine uslužbenca.

Za državne, banovinske in občinske dajatve pa se sme odrediti zabrana tudi na osebne doklade do 50% pri aktivnih in do 50% pri upokojenih uslužbencih, in sicer administrativnim potom.

Pojasnilo:

V § 145 je predvidena odredba o zabrani na plačo občinskih uslužbencev na sličen način kot pri državnih uslužbencih. Doslej take odredbe nismo imeli v zakonu in se je v tem pogledu občutila praznina. Uredba banovinskega sveta ni mogla dopolniti te vrzeli, ker ta uredba ni obvezna za redno civilno sodišče. Ostali predlog za izpremembo zakona pa je jasen in ni treba zanj še nobene utemeljitve.

§ 146 se naj menja in glasi:

Pravice, ki so jih občinski uslužbenci pridobili po dosedanjih predpisih, se smatrajo kot polnomočno pridobljene. Doslej obstoječi krajevni penzijski skladi za občinske uslužbence se imajo oddati v banovinski penzijski sklad. Občinskim uslužbencem, katere ta zakon zateče v občinski službi, pa dosedaj niso imeli po dosedanjih predpisih pravice do pokojnine, se bodo priznala za pokojnino že dovršena službena leta v obsegu in na način, kakor bo to odredil banovinski svet z uredbo po § 85 z. o.

Pojasnilo:

Tudi ta predlog je sam po sebi dovolj jasen in ga utemeljuje že čut za pravico, kajti uslužbenec, ki je prebil dolga leta v občinski službi, naj ima neko pravico do pokojnine. Obseg iste za take uslužbence pa se prepušča uvidevnosti banovinskega sveta.

To je predlog podeželskih občinskih uslužbencev cele naše kraljevine. Da je skromen, ne more nihče oporekati in mi prosimo za manj, kot imajo danes dninarji ali obrtni delavci in pomočniki. Apeliramo na uvidevnost visoke kraljevske vlade ter narodnega predstavništva. Občinski uslužbenec dandanes vrši 96% vseh poslov le za državo in prav je, da država za svojega najnižjega, toda tudi najbolj potrebnega uslužbenca primerno poskrbi. Od skrbi zagrenjen uslužbenec ne bo dobro vršil službe, zadovoljen nameščenec se bo potrudil v delu in se od njega tudi lahko zahteva pridno in dobro delo.

Naročite takoj „Samoupravo“!